

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

II. De Evangelica lectione, Intravit Jesus in quodda[m] Castellum &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

In Assumptione B. Mariæ, Serm. II. 345

audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se: quod præparavit gignenti se, & (quod omnibus est certum) diligenti præ omnibus, quis loquatur? Felix planè Maria, & multipliciter felix, five cum excipit Salvatorem, five cum à Salvatore suscipitur. Utrobique mira dignitas Virginis Matris: Utrobique amplectenda dignatio maiestatis. *Intravit, inquit^b, IESVS in quoddam castellum, & mulier* ^bLuc. 10.8
quædam excepit illum in domum suam. Sed laudibus magis vacandum est, quod festivis præconiis hæc dies debeat. Quia verò copiosam nobis materiam lectionis huius verba ministrant; cras quoque convenientibus nobis in unum, communicandum erit sine invidia quod fuerit desuper datum, ut in memoria tantæ Virginis non modo affectus devotionis excitetur, sed & mores ædificentur ad profectum conversationis, in laudem & gloriam Filii eius Domini nostri, qui est super omnia DEUS benedictus in sæcula.

IN ASSUMPTIONE B. MARIE,

De Evangelica Lectione,

SERMO II.

Intravit IESVS in quoddam castellum^a.

^a Luc. 10.

Opportunè satis hoc mihi in loco Prophetica exclamatio assumenda videtur ^b. *O Israel quam magna est domus Domini, & ingens locus possessionis eius?* An non ingens, cuius comparatione castellum dicitur terræ huius spatiosissima latitudo? An non ingens patria & regio inæstimabilis, quando ab eà Salvator adveniens, cum ingrederetur orbem terræ, introiret castellum? Nisi fortè castellum quis aliud intelligendum putet, quam atrium fortis armati, principis mundi huius, cuius vasa diripere fortior supervenit. Festinemus in illam ingredi beatitudinis amplitudinem, Fratres, ubi nemo alium coangustat: ubi possimus cum omnibus sanctis comprehendere quænam sit longitudo, & latitudo, sublimitas & profundum. Neque id desperemus, quandoquidem ipse cœlestis habitator patriæ, etiam & Creator, nostri huius castelluli angustias non refugit.

^bBaruch. 3.6

Sed quid introiisse eum dicimus in castellum? Etiam in angustissimum virginalis uteri diversorium introivit. Denique & *mulier quædam excepit illum in domum suam.* Felix mulier, quæ non jam exploratores Hierico, sed potius fortissimum illum expoliatores stulti illius, qui verè ut luna mutatur, non legatos Jesu filii Nave, sed ipsum magis suscipere meruit verum Jesum Filium Dei. Felix, inquam, mulier; cuius domus Salvatore suscepto inventa est munda quidem; sed planè non vacua. Quis enim

*Maria plena
gratia, ut in
nos redundat.*

*Castelli mysti-
ca expositio.*

e Prov. 4.

*d Esa. 28. d
e Deut. 32. b*

f 1, Cor. 9. d

*g Roma. 6. b
Qualis corpo-
ri adhibenda
custodia.*

*Clades castro
nostro per ty-
rannidem da-
monis illata.*

enim vacuum dixerit, quam salutat Angelus *gratia plenam*? Neque hoc solum: sed adhuc quoque in eam superventurum asserit Spiritum sanctum. Ad quid putas, nisi ut etiam superimpleat eam? Ad quid nisi ut adveniente jam Spiritu plena, sibi eodem superveniente, nobis quoque superplena & supereffluens fiat? Utinam fluant in nos aromata illa, charismata scilicet gratiarum: ut de plenitudine tanta omnes accipiamus. Ipsa nempe mediatrix nostra, ipsa est per quam suscepimus misericordiam tuam Deus, ipsa est per quam & nos Dominum Jesum in domos nostras excipimus. Et nobis enim singulis castra sunt singula, & singula domus: & sapientia pulsat ad ostia singulorum. Si quis ei aperuerit, introibit, coenabitque cum eo. Est vulgare proverbium, quod multorum in ore, magis autem in corde versatur: Bonum, inquiunt, servat castellum, qui custodierit corpus suum. Sapiens tamen non sic, sed magis inquit *e*. *Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.*

Esto tamen, cedendum sit multitudini: bonum castrum custodiet, qui custodierit corpus suum. Illud sanè quærendum, quænam huic sit adhibenda custodia castro. Rectène custodisse tibi videtur anima illa corporis sui castrum, cuius membra velut coniuratione facta inimico eius dominium tradidere? Sunt enim qui cum morte foedus inierunt, pactum pepigerunt cum inferno *d*. *Incrassatus est*, inquit, *e dilectus, & recalcitravit, incrassatus, impinguatus, dilatatus.* Hæc planè custodia, quæ laudatur à peccatoribus in desideriis carnis suæ. Quid vobis videtur, fratres? Num & in hac parte cedendum est multitudini? Absit. Paulum magis interrogemus: utpote ducem strenuum militiæ spiritualis. Dic nobis Apostole, quæ sit tui custodia castri? Ego, ait *f*, *sic curro non quasi incertum, sic pugno non quasi aerem verberans. Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar.* Et alio in loco: *Non regnet*, inquit *g*, *peccatum in vestro mortali corpore ad obediendum concupiscentiis eius.* Utilis profecto custodia, & felix anima quæ sic custodierit corpus suum, ut nunquam sibi vendicet illud inimicus. Fuit enim aliquandò cum hoc meum castrum tyrannidi suæ impius ille subiecerat, sibi potestativè membris imperans uniuersis. Quantum eo nocuerit tempore, præsens adhuc indicat desolatio & egestas. Heu nec continentia murum in eo, nec patientiæ antemurale reliquit. Exterminavit vineas, messuit segetes, arbores extirpavit, quippe etiam oculus iste meus deprædabatur animam meam. Denique nisi quia dominus adjuvit me: paulominus habitasset in inferno anima mea. Dico autem infernum inferiorem, ubi nulla confessio, unde nemini datur exire.

Cæterum

In Assumptione B. Mariæ, Serm. II. 347

Cæterum etiam tunc nec carcer illi deerat nec infernus. Ab ipso nempe conjurationis & perditionis pessimæ deprehensa principio : non alibi quam in domo propria carcerali est mancipata custodia : nec aliis quam suæ illius familiæ data tortoribus. Erat enim illi conscientia carcer, erant tortores ratio & memoria : atque hi quidem crudeles, austeri & immisericordes : sed longè minus rugientibus illis præparatis ad escam : quibus erat janiamque tradenda. Sed benedictus DEUS qui non dedit me in captionem dentibus eorum. Benedictus, inquam, Dominus qui visitavit & fecit redemptionem. Cum enim inferiori eam carceri tradere malignus & tortoribus acceleraret, sed & castrum ipsum ignibus cremare perpetuis, ut digna periuris fieret retributio membris : fortior supervenit. Intravit in castellum Jesus : qui fortem alligans, eius vasa diripuit : ut quæ prius erant in contumeliam, faceret in honorem. Contrivit portas æreas, & confregit ferreos vectes : vinculum de domo carceris & umbra mortis educens. Porrò egressus eius in confessione. Ipsa est enim scopa qua mundatus carcer & ornatus, deinceps regularium institutionum junctis quibusdam pulchrè virentibus de carcere redit in domum. Habet ergo mulier jam domum suam, habet ubi suscipiat eum cui super tantis beneficiis extat obnoxia. Alioquin væ ei si eum excipere renuit, si non detinet, si non cogit manere secum, quoniã advesperascit. Rediens enim qui prius eiectus est, mundatam quidem & ornatam domum invenit, sed vacantem.

Relinquitur siquidem mulieri domus sua deserta, quam Salvatoris hospitio dignam exhibere neglexit. Quomodo? inquis: Poteritne domus mundata confessione priorum delictorum, & observatione regularium institutionum ornata, indigna adhuc judicari habitaculo gratiæ, Salvatoris ingressu? Poterit sine dubio, si superficie tenus emundata, & junctis (ut dictum est) strata virentibus, interius plena sit luto. Quis enim suscipiendum Dominum arbitretur in dealbatis mortuorum sepulchris, quæ videntur à foris speciosa, intrinsecus autem spurcitia & sanies universa replevit? Esto siquidem ut aliquando tanquam ipsa superficie delectatus incipiat primum apponere pedem ei qui huiusmodi est, primam aliquam visitationis suæ gratiam indulgendo : nunquid non resiliet illico cum indignatione? Nunquid non effugiet clamitans; Infixus sum in limo profundi : & non est substantia? Virtutis enim species & non veritas, quasi qualitas est, non substantia. Neque verò ingressum eius exterioris potest conversationis tenuis superficies sustinere : quoniam omnia penetrat, & in intimis cordibus eius habitatio est. Quòd si nequaquam Spiritus disciplinæ subditum manifestè peccatis corpus inhabitat^b, fictum utique non modo declinat, sed & effugit, atque

Peccatoris carcerem, tortores & infernū depingit.

Inferno obnoxii, Redemptoris beneficio evasimus.

Hypocritis & sicte penitentia redargutio.

Psal. 68. a

h Sap. 1. a Peccata non superficie te-

*nus radenda
sed intrinsecus
eradicanda.*

atque elongatur ab eo. An verò aliud est quam fictio execranda, si peccata superficie tenus radas, non intrinsecus eradices? Certus esto quoniam pullulabit uberius: & emundatam, sed vacantem domum cum nequioribus septem, qui eiectus fuerat hostis malignus intrabit. Reversus enim ad vomitum canis, odibilis erit multò plus quam antè: & fiet Filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in easdem de novo fordes incidit, ut sus in volutabro luti.

*NOTA.
Exterioris ho-
minis cura &
interioris ne-
glectus quam
multos fallat
& arguet co-
ram Deo.*

i Osee. 7. c

k Apoc. 3. d

Vis videre mundatam, & vacantem domum? Hominem intueri qui confessus deseruit manifesta peccata præcedentia ad iudicium, & nunc solas vet manus ad opera mandatorum, corde penitus arido, ductus consuetudine quadam, planè quasi vitula Ephraim docta diligere trituram. Exteriorum quæ ad modicum valent, ne unum jota præterit, sed camelum glutit dum culicem liquat. In corde enim servus est propriæ voluntatis, cultor avaritiæ, gloriæ cupidus, ambitionis amator, aut hæc omnia aut singula quæque intus vitia fovens: & mentitur iniquitas sibi: sed Deus non irridetur. Videas enim interdum sic palliatum hominem, ut feducat etiam semetipsum, penitus non attendens vermem qui interiora depascitur. Manet enim superficies, & salva sibi omnia arbitratur. *Comederunt (ait Propheta) alieni robur eius: & ignoravit.* Dicit, quia dives sum, & nullius egeo, cum sit pauper & miser & miserabilis^k. Nam & inventa occasione ebullire sanicem quæ latebat in ulcere, & excisam non extirpatam arborem in sylvam pullulare videas densiorem. Quod periculum si volumus declinare, securim ponamus necesse est ad radices arborum, non ad ramos. Non sola inveniatur in nobis exercitatio corporalis ad modicum valens: sed inveniatur utilis ad omnia pietas, & exercitium spirituale.

*Ad Martham
spectat ornare
domum, ad
Mariam im-
plere, ad La-
zarum mun-
dare.*

*Lazarus gerit
formam pœ-
nitentis.*

Mulier, inquit, Martha nomine excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria. Sorores sunt, & debent esse contubernales. Occupatur hæc circa frequens ministerium, illa dominicis est intenta sermonibus. Ad Martham spectat ornatus, sed impletio ad Mariam. Vacat enim Domino, ut non sit domus vacans. Sed mundationem cui possumus attribuere? Erit enim, si & hoc invenerimus, domus in qua Salvator suscipitur, & munda, & ornata, & non vacans, Demus eum Lazaro, si & vobis ita videtur. Et ei siquidem fraternitatis jure cum sororibus est domus ita communis. Dico autem Lazarum quem quatruiduanum jamiamque foetentem à mortuis excitat vox virtutis: ut videatur satis congruè formam gerere pœnitentis. Intret ego domum Salvator, & frequenter visitet eam, quam pœnitens Lazarus mundat, ornat Martha, & Maria replet internæ dedita contemplationi.

Sed

In Assumptione B. Mariæ, Serm. II. 349

Sed forte curiosus quisquam requirat cur in præsentī Evangelica lectione nulla prorsus lazari mentio fiat. Arbitror sanè ne id quidem, à proposita similitudine dissidere. Virginalē enim domum intelligi volens Spiritus, siluit non incongruè pœnitentiā, quæ malum utique comitatur. Absit enim ut proprii quicquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, ut in ea proinde scopa Lazari quæreretur. Quòd si originalem à parentibus maculam traxit, sed minus à Hieremia sanctificatam in utero, aut non magis à Joanne Spiritu sancto repletam credere prohibet pietas Christiana. Hæc enim festis laudibus nascens honoratur. Postremò cum omnimodò constet ab originali contagio sola gratia mundatam esse Mariam: quippe cum & nunc in baptisinate sola hanc maculam lavet gratia, & sola eam raserit olim petra circuncisionis: ut omninò pium est credere, proprium Maria delictum non habuit, nihilominus ab innocentissimo corde etiam pœnitentiā longè fuit. Sit ergo Lazarus apud eos quorum necesse est ab operibus mortuis conscientias emundari: secedat inter vulneratos dormientes in sepulchris, ut in thalamo virginali inveniantur Martha & Maria tantum. Ipsa est enim quæ Elizabeth gravidæ & grandævæ quasi mensibus tribus humili defervivit officio, ipsa verba omnia quæ de Filio dicebantur, conservabat confers in corde suo^m.

Privilegium sanctificationis non minus, imò magis tribuendum B. Virgini, quam leremie, aut Ioanni.

Propriū Maria delictum non habuit.

*l Luc. 1. f
m Luc. 2. c*

Neminem ergò moveat quòd suscipiens mulier Dominum, non Maria, sed Martha vocatur: quando in hæc una & summa Maria, & Martha negotium, & Mariæ non ociosum ocium invenitur. Omnis quidem gloria filiæ regis ab intus, nihilominus in fimbriis aureis circumamicta est varietate. Non est de numero fatuarum virginum prudens Virgo. Lampadem habet, sed in vase oleum portat. An fortè excidit vobis Evangelica illa parabola, quæ fatuas virgines prohibitas narrat ab introitu nuptiarum? Erat equidem domus earum munda, virgines enim erant. Erat ornata, quia simul omnes, id est fatuæ cum prudentibus lampades ornaverunt: sed erat vacans, quia in vasis suis oleum non acceperunt. Hinc est quòd nec ab eis suscipi in domos suas, nec admittere eas dignatur sponsus cœlestis ad Nuptias. Non sic mulier illa fortis, quæ serpentis caput contrivit. Habes enim post multa in laudibus eius, quia non extinguetur in nocte lucerna ipsius. In sugillationem hoc dicitur fatuarum, quæ veniente media nocte sponso, conqueruntur sero & dicunt P: *Quia lampades nostræ extinguuntur.* Processit igitur gloriosa Virgo, cuius lampas ardentissima ipsis quoque Angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent I: *Quæ est ista quæ progreditur sicut aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* Clarius enim cæteris rutilabat, quam replevit oleo

In Maria Deipara & Martha negotiū, & Maria otium invenitur.

**n Matt. 25.*

*o Prov. 31. b
p Matt. 25. a*

q Cant. 6. c

IN ASSUMPTIONE VIRG. DEIPARÆ.

SERMO III.

Intravit JESUS in quoddam castellum, & mulier quædam Martha
nomine excepit illum in domum suam ^a.

Luc. 10. 8

Gen. 29.

1. Cor. 6. d

Sap. 9. d

Quid est, Fratres, quod è duabus fororibus altera tantum Dominum legitur excepisse, & ea ipsa quæ videtur inferior? Optimam enim partem elegit Maria, teste ipso quem Martha suscepit: sed prior natu Martha videtur, & salutis initium sibi magis actio, quam contemplatio noscitur vendicare. Laudat Christus Mariam, sed à Martha suscipitur. Amat Rachelem Jacob, sed Lia supponitur ignorantem. Si de fraude queritur, audit non esse consuetudinis ut juniores prius tradantur ad nuptias ^b. Quod si luteam hanc cogites domum, facile erit nosse quemadmodum in ea Dominum Martha magis excipiat quàm Maria. Quod enim ait Apostolus ^c: *Glorificate & portate Deum in corpore vestro*: Martha dicitur, non Mariæ. Hæc nimirum corporis utitur instrumento, cum illi potius sit impedimento. Denique *corpus*, inquit ^d, *quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem*, Nunquid & operantem? Martha igitur in domum suam excepit Salvatorem in terris, Maria potius cogitat quemadmodum suscipiatur ab eo in domo non manu facta, æterna in cælis. Fortè tamen & ipsa Dominum suscepisse videtur, sed in spiritu. Dominus enim spiritus est.

Huic, inquit, (haud dubium quin Martha) *soror erat nomine Maria; quæ etiam sedens secus pedes IESU, audiebat verbum illius. Vides quod utraque suscepit verbum, hæc in carne, illa in voce. Martha autem sa- ragebat circa frequens ministerium. Quæ stetit & ait, Domine, non est tibi cura quod soror mea reliquit me solam ministrare? Putas in domo in qua Christus suscipitur, vox murmurationis audietur? Felix domus, & beata semper congregatio est, ubi de Maria Martha conqueritur. Nam Mariæ Martham æmulari profus indignum, profus illicitum est. Alioquin ubi legitur Mariam causantem, quia soror mea reliquit me solam vacare? Absit, absit, ut qui Deo vacat, ad tumultuosam aspiret fratrum officialium vitam. Martha semper insufficiens sibi & minus idonea videatur, aliisque magis id operis quod administrat, optet imponi. Respondit autem ei Iesus; *Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Vide prærogativam Mariæ, quem in omni causa habeat advocatum. Indignatur si- quidem Phariseus, conqueritur soror, etiam Discipuli murmurant; ubi- que**

Felix domus
& congrega-
tio, ubi de Ma-
ria Martha
conqueritur.

Maria Chri-
stum habet
advocatum.